

Alle macht aan het volk: laten we directe democratie invoeren, zoals in Zwitserland

Posted on 10 juni 2025 by Gastauteur

*Door J.M.C.M. Smarius**

Het woord 'democratie' is een samentrekking van twee Griekse woorden: het woord 'demos', dat volk betekent, en het woord 'kratos', dat macht betekent. In een democratie heeft het volk de macht. In een democratie is de macht aan het volk.

In Europa, met uitzondering van Zwitserland, is dat niet het geval. Reeds in het oude Griekenland vond Plato democratie niet ideaal voor de stadsstaat Athene. 'Met genot als lokaas jagen zij op domheid', schreef hij over de politici die toen de bevolking van Athene bestuurden. Voor Plato kwam in zijn werk *Politeia* (380 v. Chr.) aristocratie (van 'aristos' oftewel excellent) als de beste en meest ideale regeringsvorm uit de bus.

Romeinen hadden er geen problemen mee als de macht in handen was van slechts één persoon. Na veroveringen door Julius Caesar kregen in het Romeinse Rijk

keizers de macht. Het volk werd in een soort amfitheater in de open lucht zoet gehouden met spelen. In Frankrijk waren na het jaar 800 bijna duizend jaar lang vorsten aan de macht, van wie zeventien Lodewijken.

Terugval in de beschaving

Tijdens de Franse revolutie werd de zeventiende Lodewijk afgezet. Doch het volk kwam hierna niet aan de macht. De macht kwam toen in handen van presidenten en dat is nu nog steeds zo onder Emmanuel Macron. In Nederland stond Johan Rudolph Thorbecke (1798-1872) zeer sceptisch tegenover democratie als staatsvorm. 'Waarin bestaat de democratie? Dat allen door allen geregeerd worden? Een niet georganiseerde massa, waarin de wil van de een evenveel waard is als die van de ander?' Hij zag de democratie als een terugval in de beschaving.

Er wordt wel onderscheid gemaakt tussen directe en indirecte democratie. Bij de eerste variant wordt door de burgers direct invloed uitgeoefend op het wetgevingsproces. Zoals dat al sinds 1848 gebeurt in Zwitserland via correctieve referenda. 'Het (bindende) referendum is het enige democratische instrument dat de eindbeslissing in gelijke mate aan alle burgers geeft,' schreef politicoloog Thijs Vos, als onderzoeker verbonden aan stichting Meer Democratie, in zijn rapport *Wat willen de politieke partijen met de democratie?* (2021). In een bindend referendum kan een volk beslissingen van een regering of van een parlement ontkrachten.

Bij indirecte democratie – zoals in Nederland – kiest de bevolking vertegenwoordigers die het bestuur gaan uitoefenen. Het volk mag stemmen, maar alleen op de namen van mensen die op bepaalde lijstjes staan. Die lijstjes worden samengesteld door politieke partijen. Nadat het volk gestemd heeft op die mensen, worden deze mensen geacht volksvertegenwoordigers te zijn.

Maar dat zijn ze niet. Ze blijven vertegenwoordigers van politieke partijen. Van partijen die met elkaar gaan onderhandelen over het vormen van een regering. Dat onderhandelen geschiedt buiten het volk om. Het volk heeft zelf geen enkele invloed op de samenstelling van de regering, noch op het door die regering te voeren beleid.

Wat indirecte democratie wordt genoemd, is geen democratie. Want het volk zelf heeft geen macht. Indirecte democratie kan echter wel worden veranderd in directe

democratie, zoals in Zwitserland. Via een bindend correctief referendum. Maar dan zou wel de grondwet veranderd moeten worden. En daarvoor is in de Tweede Kamer nu geen meerderheid. Hiermee is overtuigend bewezen dat veel politieke partijen in Nederland helemaal niet democratisch gezind zijn.

Het volk voelt zich verwaarloosd

Donald Trump kreeg na de Amerikaanse presidentsverkiezingen van vorig jaar niet alleen de meeste kiesmannen achter zich, maar won ook de *popular vote*. Is dat de kern van wat democratie betekent? Nee, de kern van democratie is dat het volk besluiten van het bestuur van een land kan ontkrachten, zoals in Zwitserland mogelijk is. In de Verenigde Staten is dat niet mogelijk.

Dat het volk dom zou zijn, is een illusie. Mensen voelen zich niet gehoord door de zittende politieke partijen. Het volk voelt zich verwaarloosd, beledigd. Doe daar dan wat aan.

Geert Wilders liet onlangs weten dat de grenzen voor asielzoekers moeten worden gesloten. Op de Nederlandse televisiezenders waren de dagen daarna bijna alleen maar verontwaardigde commentaren te horen van andere politieke partijen. Maar in een democratie gaat het daar helemaal niet om. In een democratie is uitsluitend de wil van (de meerderheid van) het volk bepalend voor wat er dient te gebeuren. Wat politieke partijen ergens van vinden, hoort in een democratie volslagen irrelevant te zijn. Politieke partijen hebben zich te houden aan wat het volk wil. Punt uit.

Daarom moeten we in Nederland het Zwitserse systeem invoeren en het volk het beslissende laatste woord geven. Zo hoort dat in een democratie.

**J.M.C.M. Smarius is jurist in ruste.*

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? **Kijk [HIER](#)**. Hartelijk dank!